

Buitenlands nieuws

Van de zuiderburen

De Nederlandse en Belgische veldornithologie hebben in de afgelopen twee decennia een verschillende ontwikkeling doorgemaakt. In beide landen werd begin jaren zeventig een atlasproject voor broedvogels georganiseerd, een enorme opsteker voor wie geïnteresseerd was in het voorkomen van vogels. Terwijl dit project echter in Nederland gevolgd werd door andere landelijke projecten (Atlas van de Nederlandse Vogels; monitoring-projecten), en het telwerk door amateurs gecoördineerd werd door een centrale organisatie (SOVON), leek zo iets in België tot voor kort onhaalbaar. Zo werd verschillende malen tevergeefs getracht een landelijk monitoringprogramma te starten. Recent echter is de veldornithologie in België sterk in opmars. Omdat de activiteiten misschien nog niet bij ieder bekend zijn, volgt hier een kort exposé.

In Vlaanderen worden veel activiteiten gecoördineerd door Vlavico (Vlaamse Avifauna Commissie), een overkoepelende organisatie van vogelwerkgroepen zoals de Wielewaal en andere. De organisatie, enigszins a la SOVON maar zonder een professionele staf en bureau, werd opgericht in 1985 om bestaand telwerk in Vlaanderen beter te coördineren en om nieuwe tellingen op te starten. De verschijning van het boek *Vogels in Vlaanderen* in 1989 was een eerste mijlpaal in de geschiedenis van de nog jonge organisatie. In dit boek wordt een knappe samenvatting gegeven van hetgeen op dat moment bekend was omtrent het voorkomen van vogelsoorten in Vlaanderen.

Twee projecten lopen inmiddels al jarenlang: punttellingen van niet-broedvogels en verzamelen van bijzondere meldingen.

Het Punt-Transect-Tellingen-project komt qua methode volledig overeen met ons eigen PTT-project. De tellingen vinden dus net als bij ons plaats in augustus, november, december en februari; er worden per keer 50-75 routes afgewerkt. Losse meldingen van bijzondere soorten worden centraal verzameld en ingevoerd in een speciaal hiervoor geschreven computerprogramma. Resultaten van beide projecten worden gepubliceerd in de nieuwsbrief *Vlavico-Nieuws* en in het tijdschrift *Oriolus*. Naast beide projecten is Vlavico op allerlei andere regionale, nationale of internationale fronten actief. Zo heeft ze in samenwerking met het Instituut voor Natuurbehoud de Vlaamse bijdrage aan de Europese BroedvogelAtlas geleverd.

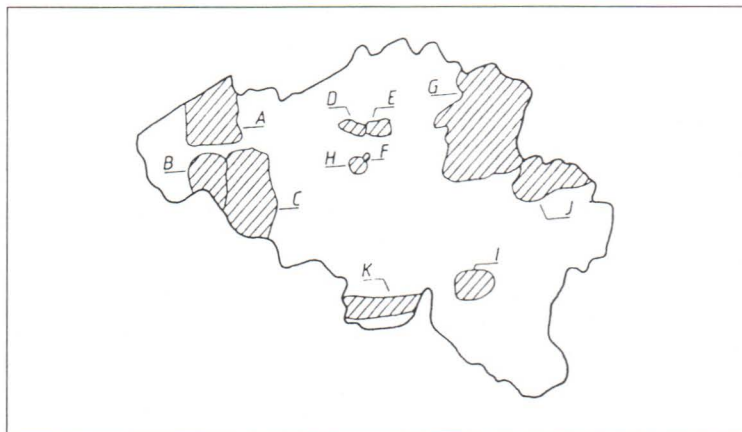
Een probleem (tot voor kort) was, dat alle werkzaamheden inclusief coördinatie, moesten worden gedaan door vrijwilligers. Met ingang van 1992 is daarin verbetering gekomen. In dat jaar is op het Instituut voor Natuurbehoud een professionele kracht, Koen Devos, aangesteld die, in het kader van het organiseren van ornithologische databanken, Vlavico kan steunen. Veel tijd wordt momenteel besteed aan een duidelijke afbakening van de regio's, dit om tot een goed werkbaar structuur te komen. Een belangrijk jaarlijks evenement is de landelijke contactdag (VLOS, Vlaamse Ornithologische Studiedag) in het najaar. Deze steevast goed bezochte themadag kent een prima programma, een geanimeerde sfeer en getuigt van het grote enthousiasme en de goede samenwerking tussen professionals en amateurs dat zo kenmerkend is voor de huidige Vlaamse ornithologie. Een aanrader voor Nederlanders!

In Wallonië (inclusief Brussel) wordt het meeste telwerk gecoördineerd door de organisatie *Aves*. Sinds 1989 loopt hier een broedvogelmonitoringproject dat werkt met punttellingen. Er moeten minimaal twee tellingen per seizoen worden gedaan. Langs elke route worden op 15 vaste punten gedurende 5 minuten alle vogels met uitzondering van duidelijke trekkers genoteerd. Territoriale vogels, families en niet-territoriale exemplaren worden apart geteld. Daarnaast worden verschillende vogelsoorten, waaronder Blauwe Reiger, steltlopers en zeldzame uilen en spechten, jaarlijks of met tussenpozen geïnventariseerd. De resultaten worden gepubliceerd in het tijdschrift *Aves*. In de afgelopen jaren zijn hierin o.a. artikelen gepubliceerd over de broedbiologie van Notenkrakers in de Ardennen en over het voorkomen van Oehoe.

De bloei van de Belgische veldornithologie weerspiegelt zich ook in het verschijnen van nieuwe regionale broedvogelatlanten. In figuur 1 staan de gebieden aangegeven waarvan inmiddels publicaties verschenen of nakend zijn.

Tot slot nog iets over aantallen broedvogels. Anny Anselin en Koen Devos hebben onlangs een rapportje uitgebracht waarin schattingen zijn gemaakt van de aantallen broedparen van minder algemene broedvogels in België in 1989-91. Het is natuurlijk aardig deze eens naast de Nederlandse schattingen te leggen (bron: *Atlas van de Nederlandse Vogels*). *Just for fun* zijn een aantal voorbeelden opgenomen in tabel 1. Naast voor de hand liggende verschillen (let op de verschillen in kwantiteit bij o.a. eenden en steltlopers) zijn er ook onverwachte zaken. Frappant is bijvoorbeeld dat de aantallen van Buizerd en Appelvink in dezelfde orde van grootte worden ingeschat.

Ook wordt in het rapportje enige aan-

Figuur 1. Regionale atlanten in België (tussen haakjes organisatie en jaar van publicatie). (A) NW-Vlaanderen (4 lokale werkgroepen in NW-Vlaanderen, 1993?), (B) ZW-Vlaanderen (Vogelwerkgroep Wielewaal ZW-Vlaanderen, 1993), (C) Schelde-Leie (Wielewaal Schelde-Leie, 1992), (D) Klein-Brabant (Vogelwerkgroep Klein-Brabant, 1990), Mechelen en omgeving (Vogelwerkgroep Mechelen, 1993), (F) Machelen-Diegem (Vogelwerkgroep M-D, 1992), (G) Provincie Limburg (Werkgroep Avifauna Limburg, 1994), (H) Brussel (*Aves Bruxelles*, 1994), (I) Rochefort (*Aves*, 1993?), (J) Pays de Herve (*Aves* 1993?), (K) Fagne (*Aves*, 1992).

Tabel 1. Geschat aantal broedparen van een aantal vogelsoorten in België (1989-91) en Nederland (1979-85, met aanvullingen uit later jaren).

	Belgie	Nederland
Dodaars	550-850	1000-1300
Fuut	880-950	7000-10.000
Tafeleend	380-520	1600-2300
Kuifeend	850-1050	7500-11.000
Wespendief	300-450	400-500
Buizerd	3300-5500	3500-4500
Scholekster	610-650	80-100.000
Kluut	410-420	8000
Grote Gele Kwikstaart	2300-3650	100-275
Kramsvogel	10-14.000	650-900
Fluiter	20-60.000	4000-7000
Boomklever	17-32.000	10-17.500
Vuurgoudhaan	100-150.000	5000-8000
Goudvink	8-16.000	15-20.000
Appelvink	6500-12.500	9000-12.500
Grauwe Gors	3000-5500	100-200

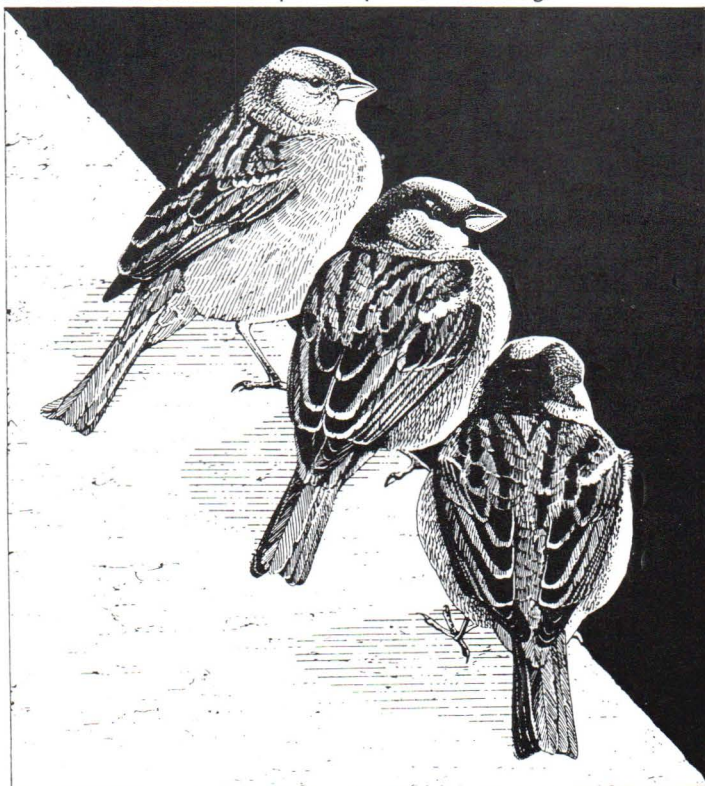
dacht besteed aan de aantalsontwikkeling van broedvogels in Vlaanderen. Sinds 1985 zijn Grote Karekiet (in 1970 nog 780 paren) en Duinpieper (in 1968 nog minstens 150 paren) als broedvogel uitgestorven. Van Buidelmees en Barmsijs werden voor het eerst zekere broedgevallen in Vlaanderen aangetoond. De Grote Kruisbek broedde in 1991 in minstens vier paren op

twee lokaties, en de Grote Stern heeft een broedkolonie van ongeveer 900 paren gevestigd in de Voorhaven van Zeebrugge.

Contactadressen

■ *Flavico, F. Baurstraat 49, B-9000 Gent*

■ *Aves, Maison Liègeoise de l'Environnement, 36 rue de la Régence, B-4000 Liège*

Huisvinken (Elwin van der Kolk).

Broedvogels ZO-Polen

In 1992 is een 520 pag. dikke broedvogelatlas uitgebracht van ZO-Polen. Hiermee is een witte vlek op de verspreidingskaart van veel soorten ingevuld. De atlas is om diverse redenen vermeldenswaard, niet in het minst omdat het boek tweetalig is (Pools en Engels) en daardoor voor ons, in tegenstelling tot de meeste Oosteuropese literatuur, goed leesbaar is.

Het gebied, ongeveer tweemaal zo groot als Nederland, werd in 1985-91 onderzocht door ca. 400 medewerkers. De resultaten zijn kwalitatief weergegeven in 9x12 km blokken. Voor alle soorten wordt, op basis van dichtheden, een aantalschatting gegeven; dit is in Polen nog nooit eerder voor zo'n groot gebied gedaan.

Het grootste deel van het boek wordt in beslag genomen door de 213 soortbesprekingen. De meeste soorten hebben een pagina tekst (status, habitat, verspreiding, dichtheid, aantal) en een verspreidingskaart (zekere, waarschijnlijke en mogelijke broedvogel). De soortnamen van het gebied is om van te watertanden. Er komen de nodige soorten voor die een oostelijke verspreiding hebben, zoals Witoogend, Bastaardarend, Schreeuwarend, Witvleugelstern, Oeraluil, Krekelzanger, Sperwergasmus, Kleine en Withalsvliegenvanger. In de Karpaten broeden gebergtesoorten als Steenarend, Morinelplevier, Rode Rotslijster, Belfijster en Rotskruiper. In het cultuurland komen Ooievaar, Kwartelkoning, Paapje, Grauwe Klauwier, Ortolaan en Grauwe Gors nog volop voor.

Het boek kan voor f 25,- (exclusief porto) worden besteld bij Fokko Erhart (085-454528).

Inventariseren Polen

In het beroemde oerbos van Bialowieza in Oost-Polen wordt al jarenlang intensief vogelonderzoek uitgevoerd door Poolse biologen onder leiding van L. Tomialoc en T. Wesolowski. Een van de onderdelen is inventarisatie van broedvogels. Ervaren inventariseerders die bereid zijn tenminste drie weken mee te draaien in het onderzoek kunnen op onderstaand adres informatie krijgen. Voor (eenvoudig) onderdak wordt gezorgd. Stevig aanpakken in een uniek landschap met inspirerende vogels is het parool.

Informatie: Rob G. Bijlsma, Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse (05211-1523).